

NYHETER

Chef Nyheter Mikael Larsson
Nyhetschefer Tobias Brandel, Joanna Drevinger, Petter Forslund
Utrikesredaktör Sara K Lindquist Chef redigering Malin S Ånell

→ Vapnens väg | SvD.se

Lukáš Hrnčiarik visar upp olika vapentyper i sin butik Hermes i Bratislava. Han är inte förvånad över spridningen av de deaktiverade vapnen som bland annat hamnat i Sverige. Foto:Tomas Oneborg

→ SvD.se

VAPNENS VÄG

Vapnens väg

PREMIUM

En granskande artikelserie om vapnen som strömmar in i de svenska gängkonflikterna. SvD.se/vapnens-väg

Utbildningsminister Anna Ekström (S). Foto: TT

Fler barn ska gå i förskolan

De flesta barnen i Sverige går i förskola, men i landets tre största städer är omkring 5 400 barn i åldern 2–5 år hemma om dagarna. Utbildningsminister Anna Ekström (S) vill att den andelen ska minska.

– Det finns mycket studier som visar hur viktigt det är för barn att gå i förskola, säger Anna Ekström till Ekot.

Sverige har ingen förskoleplikt, men regeringen kommer inom kort att tillsätta en statlig utredning om en eventuell obligatorisk språkförskola. Förslaget är en del av januariavtalet som regeringen har slutit med Centerpartiet och Liberalerna. TT

7000

ton koldioxid släpptes i fjol ut till följd av att personalen på Karolinska institutet flyger. Det gör KI till den myndighet i Sverige som släpper ut mest till följd av personalens flygresor, skriver SVT Nyheter. Universitetet uppger att de försöker minska på flygandet. TT

Utsatta barn fick ingen hjälp

Flera barn i Båstad misstänks ha farit illa utan att socialtjänsten ingripit. Orosanmälningar har lagts åt sidan utan åtgärd, enligt larm från medarbetare. Nu samlas kommunens utbildningsnämnd till ett extra möte.

Båstad har anmält sig själv till Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) sedan medarbetare slagit larm om bristande rutiner och felaktig handläggning inom den enhet som kallas Barn och unga. Ett exempel är en orosanmälan från skolan om en sjuårig pojke som ska ha blivit slagen i hemmet i uppföstringssyfte. Den lades åt sidan utan åtgärd och hittades först två år senare i en handläggares skåp, rapporterar HD/Sydsvenskan. TT

Ny typ av vapen på väg in i Sverige: ”Luckor i lagen”

I Slovakien säljs en ny typ av vapen som rundar EU:s lagar. De har redan hittats i Sverige. ”Vårt land kommer att vara källan till illegala skjutvapen i årtionden”, säger Roman Ficek från landets vapen-ägarorganisation.

Text: Mathias Ståhle

mathias.stahle@svd.se

Jani Pirttisalo Sallinen

jani.pirttisalo@svd.se

Foto: Tomas Oneborg

tomas.oneborg@svd.se

BRATISLAVA Det är kväll i den slovakiska huvudstaden. Turiststråken i de gamla kvarteren runt Hviezdoslav-torget myllrar av semesterfirare. Ett stenkast därifrån ligger ett hotell på en anonym tvärgata vid Donaus strand.

Här bodde en av de svenska vapensmugglarna i Skånenätverket, som SvD har berättat om.

Det lilla hotellet ligger mitt emot polisstationen och användes som bas av nätverket vid två av de tillfällen då de, lagligt enligt de slovakiska lagarna, köpte in stora mängder skjutvapen som sedan smugglades in i Sverige

– för att hamna mitt i de blodiga gänguppörelserna.

Hur kunde det ske i ett EU-land utan att några myndigheter reagerade?

Genom en kontakt har vi fått en adress till ett fallfärdigt hus i en del av Bratislava som ligger bortom de populära gågatorna. Vi knackar på och leds uppåt genom en sliten trappuppgång.

Juraj Lechvár, en före detta militärofficer som i dag arbetar som säkerhetskonsult i företaget DISI Consulting, tar emot.

Han beskriver de slovakiska vapenlagarna som strikta – numera. Men Skånenätverket kunde köpa drygt 200 deaktiverade skjutvapen helt lagligt under åren 2013 och 2014. Vapnen klassades då som ofarliga i landet eftersom piporna pluggats igen. Men som SvD har visat kunde

Vad tänker du om att svenskar köpt så många vapen i Slovakien?

– Det är inte normalt. Det fanns ingen begränsning för hur många vapen man kunde köpa. Den enda begränsningen var hur mycket pengar man hade, säger Juraj Lechvár.

Den slovakiska polisen vägrar besvara samma frågor. Innan var resa till Bratislava hade myndighetens internationella enhet accepterat att ses för en intervju. Men när SvD via mejl ställde frågor inför mötet om specifika skjutvapen som använts i Sverige så backade slovakisk polis från att ställa upp.

Lagarna kring deaktiverade vapen skärptes 2015 efter terrordåden mot tidningen Charlie Hebdo. I dag måste vapnen göras helt obrukbara för att få säljas som deaktiverade. Men stora mängder finns kvar på svarta marknaden.

Det är en mulen förmiddag i Bratislava. Rusningstrafiken fyller vägarna. Vi har stämt träff med

Roman Ficek i ett av stadens köpcentrum, inte långt ifrån landets enda Ikea-varuhus.

Ficek är ordförande i Legi Stelum, den organisation som företräder Slovakien lagliga vapenägare. Han förklarar att vapenkulturen är befäst i Slovakien. Jakt är ett nationalarv. Men han medger samtidigt att det tidigare var för lätt att handla med deaktiverade vapen.

– Min uppskattning är att 50 000 till 200 000 skjutvapen deaktiverades i Slovakien. Efter den nya lagen har 6 000 av dem registrerats. Våldigt många saknas än i dag, säger Roman Ficek.

Några kilometer bort ligger fotbollslaget Slovan Bratislavas hemmaarena Štadión Pasienky. I närheten finns också Hermes, en av landets omkring 120 vapenbutiker. Butiksinnehavaren Lukáš Hrnčiarik säger sig ha god kontroll på flödet av kunder och vapen.

Han är inte förvånad över spridningen av de deaktiverade vapnen.

– Den typen av vapen fanns i militärlager i många år. Regeringen sålde de äldre vapnen väldigt billigt till vapenhandlare. De kostade bara 10–15 euro styck, säger Lukáš Hrnčiarik.

När samma militära över-skottsvapen såldes vidare av legitima vapenhandlare sattes prislapparna på 400 till 500 euro.

Men det går fortfarande att köpa dödliga skjutvapen över disk utan licens i slovakiska vapenbutiker. Det berättar en källa med koppling till en slovakisk säkerhetsmyndighet som vi träffar i Bratislava.

Kraven inför mötet är hårda: inga bilder och ingen inspelningsutrustning. Vi väntar vid en trappa när källan dyker upp. Han berättar att svenska Säkerhetspolisen informerades om svenskar som köpte vapen i Slovakien under 2015. Och om hur vapenhandlarna efter de tuffare lagarna som följde har hittat nya vägar.

De har nu gått över från deaktiverade skjutvapen till en ny typ som bara kan avfira ammunition med låg kaliber, så kallad flobert-ammunition.

– Problemen är inte över på långa vägar. Det finns luckor i lagen, säger källan.

Skjutvapentypen avfyrar ammunition med svaga krutladdningar och små kulor. Kraften är ungefär densamma som hos ett luftgevär. Men många sorter av

”
När dessa säljs kan de reaktiveras till skarpa skjutvapen igen av till exempel kriminella.

En källa berättar om den nya typen av vapen.

den vapentypen som säljs är baserade på riktiga skjutvapen och kan konverteras så att de blir skarpa igen.

I andra fall har man byggt om gamla militärvapen till just den typen av vapen.

– När dessa säljs kan de reaktiveras till skarpa skjutvapen igen av till exempel kriminella som vill tjäna pengar på den svarta marknaden, säger källan.

De nya lagkalibriga skjutvapen är olagliga i Sverige, men de finns redan i landet. SvD:s genomgång av vapendomar visar att flera svenskar har dömts för vapenbrott efter att ha importerat den sortens skjutvapen som alltså nu rundar de slovakiska lagarna de senaste åren.

Källan berättar att slovakisk säkerhetstjänst demonstrerat för myndigheter i flera andra länder hur lätt skjutvapen kan aktiveras och göras skarpa igen. Inga del-

tagare från Sverige deltog vid mötet.

– Samarbetet är inte så tätt med Sverige, säger säkerhetskällan innan vi skjils åt i folkvimmlet.

Vid sidan om det nya hotet från de lågkalibriga skjutvapnen tror Roman Ficek från den slovakiska vapenlobbyn att deaktiverade vapen från Slovakien kommer att fortsätta att plåga Europa under en lång tid framöver:

– Slovakien kommer att vara källan till illegala skjutvapen i årtionden framåt. Jag är ganska säker på att de flesta smugglades till andra länder. Där ligger de nu och väntar på att bli använda. ■

SvD vill rikta ett tack till Jan Kuciak-centret för grävande journalistik i Slovakien för hjälp i arbetet med detta reportage.

→ SvD.se

Vet du mer om illegal vapenhandel?

Har du information om vapensmuggling eller känner till andra detaljer kring problemet? Hör av dig till SvD:s grävande reportrar direkt eller tipsa via vår krypterade tjänst Secure Drop. SvD.se/securedrop

TT